

stadium — de vereeniging van deze drie afdelingen onder een algemeen hoofd — was volbracht door een Persoon, Die, naar het scheen, uit de humaniteit was opgerezen juist op het oogenblik, dat zulk een Mensch gevraagd werd. Het geloof in hem vroeg dan ook, dat men zich aan zijn oordeel zou onderwerpen. Dat er nog een Koninkrijk zou bestaan, dat zijn eigen religieuze meeningen aan een klein aantal leden opdrong, was een onverdragelijke tirannie, want geen Staat bezat het recht, algemeene wetten uit te vaardigen, die niet door iedereen aangevaard konden worden..... Het menselijk ras was nu één geheel geworden..... er waren geen privé rechten meer (361/2). In het Christendom schuilde een absoluut doodelijk vergif; iedere cel, die er mede besmet werd tatte direct het leven aan" (363).

Er zijn in het boek twee mensen, een man, een vrouw; Oliver, Mabel. Oliver heeft het decreet mee geteekend, Mabel kan dat niet verdragen. „Is het waar?" vraagt ze hem toonloos, en vermoed. Ja, antwoordt de man. „Alle ledematen moeten gezond worden. Als uw hand u ergert, kap ze af, zei Jezus Christus. Dit is nu ons devies geworden..... Als iemand ook alleen maar zegt, dat hij in God gelooft, is dat hoogverraad. Maar er zal geen gewelddadigheid gepleegd worden; alles zal heel rustig en barmhartig gaan. Jij hebt toch ook altijd de Euthanasie" goedgekeurd? Dat zal toegepast worden, en —" (366) En nu kan Mabel er niet meer tegen op.

Ze gaat in het geheim naar een Tehuis voor Euthanasie. „Op den Zaterdag der vorige week had ze het onderzoek ondergaan voor de overheid; ze had onder de gewone voorwaarde van geheimhouding, haar naam, leeftijd en adres gegeven, zoowel als hare redenen, waarom ze van de Euthanasie gebruik wenschte te maken; en alles was goed afgelopen" (375). „Haar wil had de overhand behaald en had haar ook gedwongen de hoop op een voortbestaan te laten varen..... Menschen waren niet meer dan dieren" (377).

Dan, als het haar tijd is, schrijft ze Oliver een brief. „Wij beiden weten dat er niets meer is. Voor het leven ben ik bang, niet voor den dood. Natuurlijk zou ik bang zijn, als ik pijn moest lijden; maar daar is geen sprake van, zeggen de doktoren. Het is eenvoudig alsof men in slaap valt. De zenuwen sterven vóór de hersens. Ik doe het zelf". (383).

En dan — de zuster brengt het apparaat. „Er stond een wit geëmailleerde doos met teere bloemen beschilderd. Aan deze doos was een slang bevestigd met een breed mondstuk, dat met twee stalen klemmen om het hoofd kon bevestigd worden. Aan een der zijden was een porseleinen handvat bevestigd" (387).

En als de zuster zich teruggetrokken heeft, dan neemt Mabel het apparaat, en draait den hefboom om. „Ze voelde plotseling een extatische lichtheid in al haar ledematen; ze trachtte een hand op te heffen en bemerkte, dat het onmogelijk was; ze was niet langer van haar....." Straks is ook het gezichtsorgaan niet meer van haar, de wil staat niet langer in verband met het lichaam..... eindelijk is ook het gehoor weg..... „Toen gebeurde er iets verbazingwekkends..... De grenzen werden verbroken, alsof er iets knapte, en zij bevond zich in een onbegrensde ruimte — het was verschillend van wat ze ooit ondervonden had. Het was levend... het was overweldigend — het was één in veel; het was geestelijk en toch absoluut werkelijk — werkelijk in een zin zooals zij de werkelijkheid nooit had gedroomd..... En toen, zonder waarschuwen, werd er een gordijn weggerukt, werd het licht en vol geluid, iets dat zij direct als eeuwig herkende..... Toen zag ze en begreep" (393/4).

En intusschen pakten zich daar buiten de wolken samen voor den aller laatsten storm.

Maar de Schrift kent toch een anderen gang dan dezen als den uitersten der menschheid. Het medicijn der euthanasie zal wel verlokkelijk zijn, maar zelfs dat medicijn zal niet ten dienste staan aan de menschen van „die dagen", d.w.z. van de „bazuinende" engelen, de dagen van het naderende eindgericht. In die dagen zullen de menschen den dood zoeken. De euthanasie, de goede dood, is hun eenige toevlucht; hun eenige troost over het kwade leven is gelegen in het goede sterven. Maar de dood zal van hen vlieden.

Hoe dit zijn kan? Niets is toch gemakkelijker dan den dood te bereiken, indien men hem waarlijk bereiken wil.

Ja; maar er is een God, die één schrede heeft gezet tusschen ons en den dood, en die dus ook die ééne schrede kan verhinderen, als Hij het wil. Het toelaten van den zelfmoord is, gelijk alle toelating van zonde, altijd een actieve toelating; de beweging van den wil van God wordt er nooit door onderbroken. Daarom kan die wil van den Almachtige toelaten zoolang het Hem behaagt, en aflaten van toelaten zoodra Hij zulks verkiest.

Blijks dit Schriftwoord nu zal Hij eens die toelating een einde doen nemen. De christelijke troost

KERKELUK LEVEN

ONS NIEUWE GEBOUW.

Onze lezers zullen, nu de verbouwing van het pand, dat de Theologische Hoogeschool thans gaat dienen, haar voltooiing nadert, gaarne bijgaande foto willen zien. Zooals men bemerkt, is het een royaal gebouw. Zoover ondergeteekende's herinnering teruggaat, was het vroeger een hotel: Hotel des Pays Bas. Het eenige wat aan die bestemming

nog herinnert, is de windvaan in den top, met de letters P. B. (Pays Bas). We zullen ze maar laten

is niet een vertroosting over het leven in het sterven, doch een troost, beide in leven en in sterven, dat wij het eigendom zijn van Jezus Christus. Die troost doet ons de verantwoordelijkheid aanvaarden, want: Hij maakt ons willig en bereid om Hem voortaan te leven. En als nu de Antichrist den menschen het dilemma opdringt van: aanvaarding der verantwoordelijkheid uitsluitend tegenover hem, of anders: vluchten uit alle verantwoordelijkheid, dan zal God de menschen van de laatste eeuw doen ondervinden aan den lijve, dat zulk vluchten uit de verantwoordelijkheid tenslotte niet meer mogelijk is. De vlucht wordt zelfs in haar eersten aanslag verhinderd straks. Alle asylen worden opgeblazen, ook het laatste: het asyl van den gemakkelijken dood. Dat was trouwens altijd niet meer dan een gewaand asyl, een asylvan-niet-meer-dan-een-punt-des-tijds. Want ieder, die in het graf vluchtte, werd gewaar, dat hij aanstandsweer ontwaakte: hij schoof erin, en — hij was er zóó weer uit. Bergen valt op ons, — maar ze blijven staan: de mensch is niet te annuleeren. Heuvelen, bedekt ons, — maar ze blijven staan: de mensch is niet tot een damp te herleiden. De zusters-van-cariteit zullen in de laatste dagen nog wel de geboorten leiden, maar den „goeden" dood niet meer.

Want aan het eind van alle tijden houdt God zijn wereld vast aan de constitutie van haar begin. Het begin was: een verbond met God. En alle verbond onderstelt de verantwoordelijkheid, plicht, haast, en geeft haar geboden van materieel-concreten inhoud. De menschheid heeft tegenover haar God dit verbond niet willen houden. Want zij heeft aan haar verantwoordelijkheid willen ontsnappen, om haar eigen Orde, haar eigen kosmos, te kunnen scheppen. Wordt in het best die eigen Orde in een chaos verkeerd, en zulks juist in de ure van haar meest vitalistisch getoonzetten Grooten Zegegang, dan zal zij willen vluchten — nu massaal — uit de verantwoordelijkheid, en zelfs uit de idee daarvan, die nimmer zóózeer een vervolgende idee zal zijn als in de laatste dagen. Maar God, buiten wiens wil zich geen schepsel

staan en lezen: Publica Bona; want het is gebouwd „e publicis bonis", uit de goederen der kerkelijke gemeenschap, die na de vrijmaking zoo heerlijk opgeleefd is. Een korte beschrijving gaven we reeds in een vorig nummer. Onder ons gezegd: we zijn er een beetje trotsch op. Twee jaar na de vrijmaking zulk een mooi, en straks geheel doelmatig gebouw, in bezit te mogen hebben, en dat zonder eenige financieele moeite, is dat geen genade? Na de Scheiding is het heel anders geweest: we kunnen niet dankbaar genoeg zijn.

Op zijn sterfbed heeft onze professor Hoekstra mij in ons laatste gesprek gevraagd, de zorg voor de Theologische Hoogeschool toch geen oogenblik uit het oog te verliezen. Ik heb hem, die zoo warm voor haar voelde, en het haar door groeps-bestrijding zoo vaak aangedane onrecht altijd levendig betreunde, beloofd. Na zijn sterven was de overneming van het praesidium der vereeniging, die dit gebouw — toen als hospitiüm voor studenten — had te behartigen, op mijn schouders gekomen. Die zware erfenis heeft me heel wat moeite gekost, want de financiën stonden er maar slecht voor en curatoren deden er niets voor, en de synode wees een vraag om steun welbewust af. Slechts de uiterste inspanning kon een financieele débacle voorkomen. Maar zie, wat toen wel eens een al te vermoedende bezigheid scheen, is thans een middel van bemoedigende opbloei geworden. Men kent het schandelijke onrecht, onze Theologische Hoogeschool aangedaan in de schismatieke uitwerping van professoren die (de feiten spreken immers?) verder zagen dan hun vroegere collega's, en daarom niet als blindend Woord Gods wilden eeren een formule, die thans reeds weer prijs gegeven werd, hoewel zij haar destijds „moesten" leeren! Welnu, ik voor mij weet niet hoe het mogelijk zou geweest zijn, zóó spoedig na het plegen van dit verraad onze gehavende Hoogeschool weer in zulk een doelmatige behuizing onder te brengen, indien niet dit gebouw in onze handen gebleven was. Als de curatoren en de synode ook maar een penning er in gestoken hadden, zou het ons zeker niet mogelijk geweest zijn, in September het onder leiding van den heer T. Sikma, architect, zoo keurig gerestaureerd gebouw aan de kerken te praesentereeren. Er is reeds eenigen tijd college in gegeven. Toen was het behelpen. Maar alles wordt nu goed. Straks volgen bizonderheden over Schooldag en ingebruikneming (waarschijnlijk eerste week in October). We hopen op den Hoogeschooldag zelf de ingebruikneming te doen geschieden en aan de velen, die met zooveel liefde er voor geofferd hebben en nog zullen offeren, de bezichtiging mogelijk te maken.

Tenslotte: denkt u nog eens aan ons verzoek van eenige weken geleden?

K. S.

roeren en bewegen kan, ook geen gewapende hand van den van zichzelf vermoeden mensch, God zal de stuipkrampen, die de laatste menschen naar het asyl des doods heen trekken niet tot rust laten komen in dat asyl zelf. Hij zal ze hun laten — de laatste Tantaluskwelling is niet, dat men geen water drinken kan, doch dat men het drinken niet laten kan, het drinken van het water der nuchterheid en het eten van het brood der werkelijkheidsherkenning zonder werkelijkheidsherkenning.

Met een boom des levens is de geschiedenis begonnen; niet te kunnen eten van het toch zoo dichte loof van den maar op één schrede afstands staanden boom-des-doods, daarmee zal de geschiedenis eindigen. Opdat die engel met dat getrokken zwaard, staande voor de paradijspoort, de levende Bileams ontmoete, niet de doode. De Man van Handelingen 17: 31 wil oordeelen de levenden en de dooden: Hij laat hen niet versmelten tot één doodenmassa.

Zij ons asyl nu niet in den dood, doch in de borge-rechtigheid van Hem, die ons Leven is, en zelf den verdoovenden myrrhebeke heeft afgewezen, toen de bergen van Gods gramschap op Hem vielen en de heuvelen van Gods toorn Hem verbrijzelden. Dat wit geëmailleerde doosje-met-bloemen wordt niet meer klaar gezet straks; en het Tehuis voor Euthanasie zal tenslotte onbeheerd staan. Maar Christus' dood is het geplaagd geweten tot een rustpunt geworden — het verbond, waarvan Hij de Middelaar weer is geworden, zal ons doen strijden in verantwoordelijkheid tot dat wij vallen. Die val is slechts een vallen naar het vleesch; doch tevens opstanding naar den geest. Doch zooveel den eerst zoo schoonen droom van het Verheven Ras der menschen zullen droomen, zullen van den straks zoo kwellenden droom niet eerder afkomen dan het God behaagt. Dan eindigt de droom — niet in een rustigen slaap, doch in een fel ontwaken. O, hoe lang-ademig is dat ééne ding: verbond!

K. S.

1) De leer van het zoeken of opleggen van een gemakkelijken, pijnlozen dood.

JEREMI

Na den
terneerwe
verzet" in
duitscher
oorlog na
Ongetw
telijke zij
en aan pr
als twee
kan de de
ook door
socialistie
in reform
mat zette
christ v
het kan
een con
Heer der

Het wa
van opst
dagen de
splits
thetische
tische
thetis
Het is
dat na d
we in on
zullen ge
hebben;
doch we
het vorse
geen nieu
boodschap
eel belan
bedoelde
uit te ve
verzet" a
doeld ge
tegen sch
afgod uit
b.v. met
nale wer
scheiden.
tegen he

Dat ju
het pleg
meest eff
van een
nen som
Degenen
den „oor
Slechts d
overweld
bedoeld,
woord of
malen r
verering
Het le
beluister

Meerm
van dit
mia. Dez
aan b
naam de
de aard
dagen N
de volke
voor een
zwijken
is, daar
wil diene
sche pr
als de w
22). Zoo
schen pr
twee j
bracht. I
weerstand
zien als
spellen, v
jaar voo
gen in M
heet, dat
dat de
zich heb
verw
die een
zullen on
Op de
alle ver
soms zel
dat verz
houding
bezetting
arbeids
ben „ge
gelezen
onderda

Nu m